

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. декана факультету соціальної педагогіки
та психології

О. В. Пономаренко

«28» серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи логопедії та дефектології з практикумом

підготовки магістрів
денної та заочної форм здобуття освіти
блоку освітніх компонентів вільного вибору студента в межах спеціальності

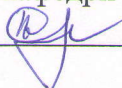
освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта освіта»
спеціальності А 2 Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

ВИКЛАДАЧ: Сиваш С. В., канд. пед. н., доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри дошкільної та
початкової освіти

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

 Л. О. Сущенко

2025 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами): Сиваш Сніжана Володимирівна

E-mail: snegasivash@gmail.com

Сези ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13961>

Телефон: +380661921687

Інші засоби зв'язку: Viber, (0661921687), Telegram (0976907511)

Кафедра: корпус № 8 ЗНУ (вул. Гоголя, 118, ауд. 103)

1. Опис навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни «Основи логопедії та дефектології з практикумом» – сформувати у здобувачів вищої освіти систему базових знань із логопедії та дефектології, розкрити основні закономірності мовленнєвого та психофізичного розвитку дітей, надати практичні вміння і навички з виявлення, діагностики та початкової корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення мовлення та особливі освітні потреби, а також підготувати студентів до ефективної професійної взаємодії з логопедом, дефектологом, батьками та педагогічним колективом у закладі дошкільної освіти.

Завдання дисципліни:

- ознайомити студентів з основними поняттями логопедії та дефектології;
- сформувати знання про класифікацію мовленнєвих порушень, їхні причини та прояви;
- розкрити методи та прийоми діагностики мовленнєвих вад у дітей дошкільного віку;
- навчити основам організації та проведення корекційно-розвивальної роботи в умовах ЗДО;
- розвивати вміння аналізувати педагогічні ситуації, пов'язані з дітьми з особливими освітніми потребами;
- формувати навички критичного та диференційованого підходу до діагностики мовленнєвих порушень;
- сприяти розвитку комунікативних, організаційних та аналітичних компетентностей студентів;
- виховувати толерантне ставлення до дітей з порушеннями мовлення та іншими особливими освітніми потребами;
- формувати професійну відповідальність майбутнього вихователя за якість педагогічної взаємодії;
- сприяти усвідомленню значущості інклюзивної освіти та партнерської взаємодії у педагогічному колективі.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	3 -й	3 -й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	10 год.	4 год.
Практичні заняття	22 год.	4 год.
Самостійна робота	58 год.	82 год.

Консультації	Відповідно до графіка консультацій https://www.znu.edu.ua/2024/den/spp/kons/dopo.pdf
Вид підсумкового семестрового контролю:	Залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10882

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

КОМПЕТЕНТНОСТІ/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
КЗ КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Традиційні методи: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, обговорення, робота з літературними джерелами, словниками, нормативними документами); наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження, моделювання, технічні засоби навчання), проблемно-пошуковий (евристичні завдання), практичні методи (написання відкугу на прочитаний твір, розробка логопедичних ігор, вправ, аналіз продуктів мовленнєвої діяльності дошкільників з різними видами порушення, аналіз кейсів, заповнення аналітичних таблиць щодо різних видів порушень у дошкільників, розробка конспектів та фрагментів логопедичного заняття для дошкільників, моделювання логопедичного заняття, створення пам'яток для вихователів ЗДО щодо підтримки дітей з різними видами порушення та з дітьми з ООП, розробка	Поточні контрольні заходи: виконання практичних завдань. Підсумкові контрольні заходи: ІДЗ, залік (тестування на СЕЗН Moodle)
КС КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації. КС-9. Здатність до розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку. КС-16. Здатність до забезпечення індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб.		
КС-19. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками; використовувати сучасні цифрові ресурси в освітньому		

середовищі закладу дошкільної освіти для розв'язання навчально-виховних та професійних задач. КС-20. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами в відкритому лінгвориторичному просторі сучасного закладу дошкільної освіти. КС-21. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.	індивідуальних планів підтримки розвитку дошкільників з різними видами порушень тощо. Інтерактивні методи: методи розвитку критичного мислення (дискусія, (обговорення змісту та структури логопедичних ігор і вправ, тощо), вправи на рефлексію, робота в парах та групах; робота з інтерактивними-онлайн дошками та платформами (Padlet, Miro, Jambord, Canva) та робота у Google Docs. Робота із застосунком Microsoft Power Point.	
Результати навчання: ПРН-3. Знати і розуміти природу і сутність базових якостей особистості, психологічних закономірностей їх формування; вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами. Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти можливості опори на неї у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, дотримуючись професійно-етичних вимог до діяльності фахівця з раннього втручання. ПРН-11. Вміти використовувати сучасні кваліметричні методики діагностування дітей дошкільного віку: обдарованих дітей; дітей, які розвиваються в нормі; дітей з особливими потребами; оцінювати особистісні досягнення кожної дитини; враховувати індивідуальні відмінності дітей та розробляти дитиноцентричні творчо-розвивальні, освітньо-розвивальні, корекційно-розвивальні та інші адресно спрямовані технології і методики. ПРН-15. Планувати освітній		

процес у закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.		
---	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Значення дефектології для реалізації освітньо-корекційних задач сучасного освітнього процесу

Тема 1. Введення у дефектологію. Розумова відсталість дітей у контексті задач і можливостей корекційної педагогіки

Дефектологія як наука про дітей з відхиленнями в розвитку. Основні галузі дефектології: олігофренопедагогіка (олігофренопсихологія), сурдопедагогіка (сурдопсихологія), тифлопедагогіка (тифлопсихологія), логопедагогіка (логопсихологія).

Категорії дітей з відхиленнями в розвитку: діти з порушенням інтелектуальної сфери (розумово відсталі), діти з сенсорними відхиленнями (порушенням зорової та слухової функцій), діти з мовленнєвими вадами (діти-логопати), діти із затримкою психічного розвитку (ЗПР), діти з порушенням опорно-рухової системи (діти з ДЦП), діти з порушенням емоційно-вольової сфери (діти з РДА), діти із складною структурою дефекту. Складний дефект у контексті відхиленого розвитку.

Поняття «розумова відсталість». Причини інтелектуальних порушень у дітей. Особливості психічного розвитку розумово відсталих дітей з поточними нервово-психічними захворюваннями.

Тема 2. Психологічні особливості дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР)

Поняття інтелекту та його структура. Визначення поняття ЗПР. Причини виникнення ЗПР. Визначення затримки психічного розвитку у дітей. Форми інфантилізму. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з ЗПР. Гармонійний психофізичний інфантилізм. Класифікація дітей із ЗПР на основі поєднання інфантилізму з іншими проблемами в розвитку М. Певзнер. Дисгармонійний інфантилізм. Класифікація інфантилізму за етіологічними ознаками. Поняття мінімальної мозкової дисфункції (ММД). Динаміка вияву мінімальної мозкової дисфункції протягом онтогенезу дитини. Вік максимальних виявів симптомів. Характеристика різноманітних методичних підходів до діагностики ЗПР: можливості медичної діагностики; психофізіологічні методи; нейропсихологічний підхід; комплекс психодіагностичних методик, тестові методи; аналіз стану ведучої діяльності (зокрема гри); принципи диференціальної діагностики ЗПР від подібних станів, запропоновані В. Лубовським. Психічний і соціальний розвиток дошкільників з різноманітними формами ЗПР.

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні особливості дітей з мовленнєвими порушеннями

Тема 3. Теоретичні основи дошкільної логопедії. Порушення усного і писемного мовлення

Логопедія, її предмет і завдання. Історія розвитку логопедії. Зв'язок з історією розвитку медицини та педагогіки. Дошкільна логопедія – галузь спеціальної педагогіки, яка вивчає дітей з відхиленнями в мовленнєвому розвитку та прийоми корекційно-педагогічної роботи з ними. Дидактичні основи і специфічні (корекційні) засоби та прийоми сучасної логопедії. Загальні відомості про мову і мовлення. Імпресивне, експресивне мовлення, внутрішнє мовлення.

Мовлення усне і писемне. Анатомо-фізіологічна характеристика мовлення. Центральні і периферичні механізми: роль кори головного мозку, органів слуху, дихання, голосу, артикуляції і зору в мовленнєвому акті. Особливості механізму мовлення у дітей дошкільного віку. Особливості розвитку мовлення у дітей дошкільного віку. Поняття мовленнєвого порушення. Фізіологічні неудосягнення і патологічні порушення мовлення; мовленнєві порушення функціонального і органічного, периферичного і центрального походження. Причини мовленнєвих порушень. Класифікація мовленнєвих порушень. Фактори, що зумовлюють мовленнєві порушення. Порушення усного мовлення: порушення фонаційного (зовнішнього) оформлення вимовлювальної сфери мовлення; структурно-семантичне (внутрішнє) системне, або поліморфне, порушення мовлення. Недоліки звукової сторони мовлення: порушення чи несформованість звуковимови (фізіологічні недоліки, функціональні і механічні дислалії), недолік голосу (афонія, дисфонія, фонастенія, ринофонія); порушення звуковимови і голосу (ринолалія), порушення звукової сфери мовлення (дизартрія), порушення темпу мовлення (брадилалія, тахилалія, заїкання). Недоліки слово- і фразоутворення: затримка мовленнєвого розвитку, алалія, афазія. Порушення писемного

Змістовий модуль 3. Психолого-педагогічні особливості дітей із сенсорними порушеннями та ДЦП

Тема 4. Психолого-педагогічні особливості дітей із сенсорними порушеннями

Специфіка мовленнєвого недорозвитку при туговухості; небезпечність поєднання з такими проблемами в розвитку, як ЗПР, олігофренія в ступені дебільності, ЗНМ. Специфічні методи визначення гостроти слуху, які використовуються в сурдопсихології: суб'єктивна та об'єктивна аудіометрія, мовленнєвий метод. Обстеження слуху мовленнєвим методом – доступний метод первинного виявлення дітей з порушеним слухом у сім'ї, загальноосвітніх закладах. Характеристика дітей, що мають різні ступені туговухості. Особливості психічних процесів у дітей з недоліками слуху: деяке відставання в розвитку, швидкості зорового сприйняття, особливо перспективних зображень, у розумінні смислу і емоційних станів зображених персонажів; підвищений розвиток вібраційної, кінестетичної, смакової та нюхової чутливості. Зниження уваги, вищих форм пам'яті та мислення при недоліках слуху. Особливості особистісного та соціального розвитку дітей даної категорії. Питання інтеграції дітей з недоліками слуху в загальноосвітньому закладі. Предмет і задачі тифлопсихології. Проблема психологічного відображення при випадінні ведучого сенсорного каналу сприйняття інформації.

Тема 5. Психолого-педагогічні особливості дітей із порушеннями опорно-рухового апарату.

Проблеми компенсації дефекту

Види патологій опорно-рухового апарату: захворювання нервової системи, вроджена патологія опорно-рухового апарату, набуті захворювання і пошкодження опорно-рухової системи. Церебральний параліч як основна причина рухових розладів у дитячому віці. Клінічна характеристика дітей з церебральним паралічем. Причини ДЦП. Форми мовленнєвих порушень у дітей із церебральним паралічем: дизартрія, затримка мовленнєвого розвитку, алалія, порушення писемного мовлення.

Особливості рухового розвитку дітей з ДЦП: порушення м'язового тону (поняття спастичності, ригідності, гіпотонії, дистонії); обмеженість чи неможливість довільних рухів (парези, паралічі); наявність насильницьких рухів (гіперкінези, тремор); порушення рівноваги і координації рухів (атаксія); синкенезії.

Форми ДЦП: спастична диплегія («хвороба Літгля»), подвійна геміплегія, геміпарез, гіперкінетична форма ДЦП, атонічно-астатична форма, мішані форми ДЦП. Супутні захворювання та вторинні порушення у дітей з ДЦП. Особливості психічного розвитку дітей з ДЦП: особливості порушення пізнавальної сфери, особливості розладу емоційно-вольової сфери, порушення формування особистості при ДЦП. Зміст корекційної роботи при ДЦП. Основні напрями корекційної роботи з формування рухових функцій у дітей.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття / роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
Лекція № 1	<i>Тема 1. Введення у дефектологію. Розумова відсталість дітей у контексті задач і можливостей корекційної педагогіки</i>	2	2	щотижня
Самостійна робота *		2	3	
Лекція № 2	<i>Тема 2. Психологічні особливості дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР)</i>	2		щотижня
Самостійна робота *		3	3	
Лекція № 3	<i>Тема 3. Теоретичні основи дошкільної логопедії. Порушення усного і писемного мовлення</i>	2		щотижня
Самостійна робота *		3	3	
Лекція № 4	<i>Тема 4. Психолого-педагогічні особливості дітей із сенсорними порушеннями</i>	2	2	щотижня
Самостійна робота *		3	3	
Лекція № 5	<i>Тема 5. Психолого-педагогічні особливості дітей із порушеннями опорно-рухового апарату. Проблеми компенсації дефекту</i>	2		щотижня
Самостійна робота *		3	4	
Практичне заняття № 1	<i>Тема 1. Введення в дефектологію</i> 1. Поняття дефектології. Основні завдання дефектології. 2. Основні галузі дефектології. 3. Категорії дітей з відхиленнями у розвитку. 4. Поняття складної структури дефекту. Навчання та виховання дітей зі складним дефектом. 5. Причини виникнення дефекту, їх характер. 6. Поняття дизонтогенезу, фенотипу. Види ферментопатій. Галактозимія. 7. Зв'язок дефектології з іншими науками.	2	2	щотижня
Самостійна робота *		4	6	

Практичне заняття № 2	Тема 2. Розумова відсталість дітей у контексті завдань та можливостей корекційної педагогіки 1. Поняття інтелекту, його структура.	2		щотижня
Самостійна робота *	2. Розумова відсталість, форми розумової відсталості. 3. Причини інтелектуальних порушень. 4. Розумова відсталість ендogenous та екзогенного характеру. 5. Олігофренія та її ступені. Основні клінічні ознаки олігофренії. 6. Класифікація олігофренії за М. Певзнер. 7. Поняття деменції, її відмінності від олігофренії. 8. Значення вчення Л. Виготського про «зону найближчого розвитку» при роботі з дітьми з дизонтогенезом.	4	6	
Практичне заняття № 3	Тема 3. Психолого-педагогічні особливості дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР) 1. Поняття «ЗПР». Його клініка. Відмінність ЗПР від розумової відсталості. 2. Класифікація ЗПР за М.С.Певзнер, Т.А.Власовою.	2		щотижня
Самостійна робота *	3. Класифікація ЗПР за етнологічним принципом К.С.Лебединської. 4. Основні форми ЗПР. 5. Методи подолання ЗПР у дітей дошкільного віку.	4	6	
Практичне заняття № 4	Тема 4. Теоретичні основи дошкільної логопедії 1. Логопедія як наука про вивчення дитини з відхиленням у мовленнєвому розвитку.	2		щотижня
Самостійна робота *	2. Історія розвитку логопедії. Зв'язок з історією розвитку медицини та педагогіки. 3. Дидактичні основи і специфічні (корекційні) засоби та прийоми сучасної логопедії. 4. Поняття мовлення, мовленнєвої діяльності, мовлення, мовленнєвого порушення. 5. Необхідні умови для нормального розвитку мовлення у дитини. 6. Поняття дрібної моторики. Її роль у розвитку мовлення.	4	6	
Практичне заняття № 5	Тема 4. Теоретичні основи дошкільної логопедії 1. Мовленнєві порушення у дітей. 2. Фактори, що зумовлюють	2	2	щотижня

Самостійна робота *	мовленнєві порушення. 3. Принципи аналізу мовленнєвих порушень (за Р. Левіною). 4. Порівняльна характеристика клінічної і психолого-педагогічної класифікації мовленнєвих порушень. 5. Вітчизняні та зарубіжні дослідники про пізнавальну діяльність дітей з недорозвитком мовлення (А. Куссмауль, П. Марл, К. Гольдштейн, М. Богданов-Березовський, Р. Левіна, І. Власенко та ін.). 6. Профілактика відхилень у мовленнєвому розвитку. 7. Застосування логоритміки при корекції мовлення у дітей.	4	6	
Практичне заняття № 6	<i>Тема 6. Порушення усного мовлення</i> 1. Загальні уявлення про порушення усного мовлення. Причини їх виникнення.	2		щотижня
Самостійна робота *	2. Поняття про дисфонію. Причини виникнення даного порушення. 3. Порушення темпу мовлення: брадилалія, тахилалія. 4. Порушення комунікативної сторони мовлення: а) фонетико-фонематичні порушення; 5. б) загальний недорозвиток мовлення як складний мовленнєвий розлад з порушенням усіх компонентів мовленнєвої системи. 6. Заїкування як порушення комунікативної функції мовлення. Специфіка психічного і соціального розвитку дітей при заїкуванні.	4	6	
Практичне заняття № 7	<i>Тема 7. Порушення усного мовлення</i> 1. Поняття про дислалію. Основні етапи корекційної роботи.	2		щотижня
Самостійна робота *	2. Способи і прийоми виявлення недоліків звуковимови у дітей. 3. Поняття про ринолалію. Її види і форми, причини виникнення. 4. Поняття про дизартрію. Види дизартрії та її причини. Психолого-педагогічна характеристика дітей з дизартрією. 5. Методи і прийоми корекційно-педагогічного впливу при дизартрії. 6. Основні тенденції психічного розвитку дітей із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ).	4	6	

Практичне заняття № 8	Тема 8. Порушення писемного мовлення 1. Взаємозв'язок усного і писемного мовлення.	2		щотижня
Самостійна робота *	2. Механізм формування писемного мовлення. 3. Загальні уявлення про види порушень писемного мовлення. Причини виникнення. 4. Сутність поняття дислексії. Клінічна характеристика. 5. Характеристика поняття дисграфії.	4	6	
Практичне заняття № 9	Тема 9. Організація логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку 1. Система організації логопедичної допомоги дітям.	2		щотижня
Самостійна робота *	2. Сприятливість умов для подолання мовленнєвих порушень у дітей у дошкільному віці. 3. Вимоги програм виховання і навчання в дитячому садку, які прад'явлені до формування у дітей правильного, чистого мовлення. 4. Комплексний медико-педагогічний характер вивчення, навчання і виховання дітей, які мають недоліки звуковимови. 5. Основні етапи послідовної корекційно-педагогічної (логопедичної) роботи з подолання у дітей недоліків звуковимови. Основні логопедичні етапи у постановці звуків.	4	6	
Практичне заняття № 10	Тема 10. Психолого-педагогічні особливості дітей з сенсорними порушеннями 1. Предмет і завдання сурдопедагогіки. Причини порушення слуху. Вроджені і набуті глухота і туго-вухість.	2		щотижня
Самостійна робота *	2. Психолого-педагогічна класифікація дітей з вадами слуху за Р.М.Боскіс. 3. Диференціально-діагностичні критерії чотирьох ступенів тугоухості: легка, помірна, значна, важка (групи слабкочуючих дітей). 4. Психолого-педагогічний розвиток дітей з порушенням слуху як дефіцитарним типом дизонтогенезу. 5. Предмет і завдання тифлопедагогіки. Категорії дітей з порушенням зорової функції. Ступені порушення зору. Причини втрати зору.	4	6	

	6. Особливості психічного розвитку сліпої дитини. 7. Поняття тактильної чутливості, дотику, вібраційного відчуття, їх роль у навчанні дітей з вадами зору. 8. Психологічні особливості сліпоглухонімих дітей. Досвід І. Соколянського при роботі з дітьми даної категорії.			
Практичне заняття № 11	<i>Тема 11. Проблема компенсації дефекту</i> 1. Поняття компенсації психічних функцій. Два типи компенсації.	2		щотижня
Самостійна робота *	2. Проблема компенсації в межах індивідуальної психології А.Адлера. 3. Теорія компенсації психічних функцій за Л. Виготським. 4. Типи порушення психічного розвитку (дизонтогенезу) за В.В.Лебединським, їх параметри. 5. Погляди вчених на вирішення проблеми компенсації порушень на різних етапах розвитку корекційної педагогіки і психології. 6. Л.С.Виготський про соціальне виховання аномальної дитини. 7. Навчання та виховання дітей зі складним дефектом на сучасному етапі.	4	6	
* Самостійна робота передбачає засвоєння матеріалу в позааудиторний час, підготовку практичних завдань, опрацювання рекомендованої літератури, підготовку до екзамену				

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/роботи	Вид поточного контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття № 1	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Аналіз ситуації – висновки. 3. Внесення даних у порівняльну таблицю. 4. Опрацювання нормативних документів. 5. Розробка пам'ятку	<i>Завдання:</i> 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Аналітичне: прочитайте короткі	4бали – студент(ка) повністю виконав(ла) усі завдання: інформаційне повідомлення (презентація) є структурованим, змістовним, науково обґрунтованим; аналітичне завдання	4

	для вихователів ЗДО: «5 перших кроків вихователя у роботі з дитиною, у якої виявлені ознаки особливих освітніх потреб».	ситуації: Дитина 5 років має значні труднощі у вимові, але розуміє звернене мовлення. Дитина 6 років погано орієнтується у просторі, має знижений зір. Дитина 4 років погано засвоює нові слова, не розуміє складних інструкцій. Визначити, до якого напряму дефектології (логопедія, тифлопедагогіка, сурдопедагогіка, олігофренопедагогіка) може належати підтримка цих дітей. 3. Порівняльна таблиця: внести дані у таблицю: напрями дефектології, об'єкт, основні завдання, приклади методів роботи. 4. Практичний аналіз: опрацювати витяг із Закону України «Про освіту» (розділ про інклюзивне навчання) та визначте: • Які права гарантуються дітям з ООП? • Які обов'язки мають заклади дошкільної освіти? 5. Творче Розробити пам'ятку для вихователів ЗДО: «5 перших кроків вихователя у роботі з дитиною, у якої виявлені ознаки особливих освітніх	виконане правильно з аргументацією вибору напряму дефектології; порівняльна таблиця повна, відображає всі компоненти (об'єкт, завдання, методи); практичний аналіз законодавства точний, з посиланням на норми закону; творча пам'ятка змістовна, практично корисна, оформлена креативно. Збали – завдання виконані повністю, але: окремі неточності у презентації або таблиці; аналіз ситуацій частково поверхневий або без прикладів; пам'ятка менш практична чи недостатньо чітка. 2бали – студент(ка) виконав(ла) більшість завдань, але: допущені суттєві помилки у визначенні напряму дефектології; таблиця заповнена частково (не всі пункти); аналіз закону уривчастий, без виділення прав та обов'язків; пам'ятка неповна (менше 5 кроків). 1бал – завдання виконані частково: відсутні важливі елементи (наприклад, таблиця або пам'ятка); презентація поверхнева, без наукового підґрунтя;
--	--	---	--

		потреб».	аналітичне завдання не відповідає вимогам. 0 балів – завдання не виконані або виконані формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 2	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Складання порівняльної таблиці. 3. Розробка фрагмента заняття. 4. Створення пам'ятки для вихователя ЗДО: «5 принципів організації освітнього середовища для дітей з інтелектуальними порушеннями».	<i>Завдання:</i> 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Порівняльна таблиця: скласти таблицю: приклади реалізації завдань корекційної педагогіки в ЗДО та очікувані результати. 3. Практичне моделювання: розробити фрагмент заняття для дітей з легкою розумовою відсталістю , яке спрямоване на розвиток: дрібної моторики, пізнавальних функцій (класифікація предметів), мовлення (називання та опис предметів). 4. Творче: створити пам'ятку для вихователя ЗДО: «5 принципів організації освітнього середовища для дітей з інтелектуальними порушеннями».	Збали – студент(ка) повністю виконав(ла) всі завдання: інформаційне повідомлення/презентація структуроване, змістовне, відповідає обраному теоретичному питанню; порівняльна таблиця містить приклади реалізації завдань корекційної педагогіки та чітко зазначені очікувані результати; фрагмент заняття для дітей з легкою розумовою відсталістю розроблений комплексно (розвиток дрібної моторики, пізнавальних функцій і мовлення), з чітким планом та послідовністю дій; пам'ятка для вихователя змістовна, практично корисна, включає 5 принципів організації освітнього середовища. 2бали – завдання виконані, але: презентація або	3

			інформаційне повідомлення містить неточності або неповністю розкриває тему; таблиця заповнена частково або приклади/результати не повністю відповідають завданням; фрагмент заняття розроблений неповністю або не всі аспекти розвитку включені; пам'ятка містить менше 5 принципів або подана формально. 1бал – завдання виконані частково: презентація поверхнева, з недостатнім обґрунтуванням; таблиця та фрагмент заняття не відповідають завданню або містять суттєві помилки; пам'ятка неповна, без практичних рекомендацій. 0 балів – завдання не виконані або виконані формально, без урахування вимог практичної роботи.	
--	--	--	---	--

Практичне заняття № 3	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Міні-кейс. 3. Складання порівняльної таблиці. 4. Розробка вправи або гри. 5. Складання пам'ятку «5 педагогічних прийомів для роботи з дітьми із ЗПР у групі ЗДО».	Завдання: 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Аналітичне завдання: проаналізувати подану ситуацію: <i>У групі старшого дошкільного віку вихователь помітив, що дитина не запам'ятовує новий матеріал, швидко втомлюється, має труднощі в спілкуванні з ровесниками.</i> Визначте можливі причини такої поведінки. Сформулюйте основні психолого-педагогічні особливості дитини із ЗПР, які проявилися у прикладі. Запропонуйте варіанти педагогічної підтримки. 3. Порівняльна таблиця: складіть таблицю: вказати ознаки розвитку дітей з ЗПР та дітей з нормальним розвитком. 4. Розробка вправи або гри: розробити коротку мовленнєву або пізнавальну гру, спрямовану на розвиток уваги, пам'яті чи мовлення у дітей із ЗПР (наприклад: «Знайди пару», «Що	4бали інформаційне повідомлення/презентація структуроване, змістовне, повністю розкриває обране теоретичне питання; аналітичне завдання виконане повністю, виявлені причини поведінки дитини, психолого-педагогічні особливості ЗПР визначені коректно; запропоновані практичні варіанти педагогічної підтримки; порівняльна таблиця повна, чітко вказані ознаки дітей із ЗПР та дітей з нормальним розвитком; розроблена гра або вправа спрямована на розвиток когнітивних функцій (уваги, пам'яті, мовлення) і містить інструкцію щодо застосування; пам'ятка для вихователя змістовна, практично корисна, містить 5 педагогічних прийомів. 3бали – інформаційне повідомлення/презентація розкриває тему, але містить дрібні неточності; аналітичне завдання виконане частково (не всі причини чи особливості ЗПР виявлені; педагогічні рекомендації неповні);	4
------------------------------	--	--	---	-----------------

		змінлося?», «Опиши малюнок»). 5. Пам'ятка для вихователя: складання пам'ятку «5 педагогічних прийомів для роботи з дітьми із ЗПР у групі ЗДО».	порівняльна таблиця заповнена частково або приклади ознак неповні; розроблена гра/вправа має змістовну основу, але частково описані правила чи результати застосування; пам'ятка містить 3–4 прийоми, частково практична. 2бали – інформаційне повідомлення/презентація поверхнєве, розкрито тему частково; аналітичне завдання виконане неповністю або з помилками; порівняльна таблиця заповнена частково, багато пропусків; розроблена гра/вправа має загальну ідею, але правила чи цілі не конкретизовані; пам'ятка неповна (менше 3 прийомів), практична цінність низька. 1бал – інформаційне повідомлення/презентація дуже поверхнєве або формальне; аналітичне завдання виконане частково, без аргументації; таблиця не заповнена або має серйозні помилки; розроблена гра/вправа не відповідає завданню; пам'ятка відсутня або не містить жодних практичних прийомів.	
--	--	---	--	--

			Обалів – завдання не виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 4	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Вивчення видів мовленнєвих порушень. 3. Моделювання логопедичного заняття (створення плану-конспекту заняття). 4. Вправи на рефлексію.	Завдання: 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Вивчення видів мовленнєвих порушень: скласти таблицю основних типів мовленнєвих порушень, їх ознак та методів корекції. 3. Практичне завдання: провести моделювання логопедичного заняття (план-конспект) для дітей дошкільного віку з певним типом мовленнєвого порушення. Обґрунтувати вибір вправ, прийомів та послідовність їх виконання.	Збали – інформаційне повідомлення/презентація структуроване, змістовне, повністю розкриває обране теоретичне питання; таблиця основних типів мовленнєвих порушень заповнена повністю, чітко зазначені ознаки та методи корекції; план-конспект логопедичного заняття розроблений комплексно, з обґрунтованим вибором вправ і прийомів, логічною послідовністю виконання; рефлексія проведена усвідомлено, визначені власні труднощі та запропоновані шляхи їх подолання. 2бали – презентація розкриває тему, але	3

		4. Рефлексія та обговорення: провести самооцінку та обговорення результатів роботи в групі. Визначити власні труднощі та шляхи їх подолання при роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями.	містить дрібні неточності або неповністю висвітлює питання; таблиця частково заповнена, деякі ознаки або методи корекції не зазначені; план-конспект містить основні елементи, але деякі вправи або послідовність не обґрунтовані; рефлексія проведена частково, шляхи подолання труднощів окреслені не чітко. 1бал – інформаційне повідомлення/презентація поверхнєве, без достатнього обґрунтування; таблиця заповнена частково або містить суттєві помилки; план-конспект розроблений неповно, логіка виконання вправ порушена; рефлексія формальна, труднощі не проаналізовані. 0балів – завдання не виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 5	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Аналіз мовленнєвого розвитку дошкільників (аналітична таблиця). 3. Аналіз логопедичних	<i>Завдання:</i> 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Аналіз мовленнєвого	Збали – інформаційне повідомлення/презентація повністю розкриває обране теоретичне питання, структуроване, змістовне та науково обґрунтоване; таблиця з характеристикою	3

	методів та прийомів.	розвитку дітей дошкільного віку: • Розглянути вікові особливості мовлення дітей дошкільного віку. • Провести характеристику нормального та патологічного мовного розвитку. Дані внести в таблицю. 3. Аналіз логопедичних методів та прийомів: Розробити короткий конспект методів роботи з дітьми із затримкою мовного розвитку. Проаналізувати ефективність різних логопедичних вправ (артикуляційні, дихальні, слухові).	нормального та патологічного мовного розвитку заповнена повністю, вікові особливості мовлення дітей дошкільного віку проаналізовані коректно; конспект методів роботи з дітьми із затримкою мовного розвитку розроблений комплексно, проведено аналіз ефективності артикуляційних, дихальних та слухових вправ. 2бали – презентація розкриває тему, але містить дрібні неточності або неповністю розкриває обране питання; таблиця заповнена частково, деякі ознаки нормального чи патологічного розвитку відсутні або неповно описані; конспект методів роботи частково розроблений, аналіз ефективності вправ обмежений або неповний. 1бал – презентація поверхнева, без наукового обґрунтування; таблиця заповнена частково або містить суттєві помилки; конспект методів роботи не містить повного переліку вправ або аналіз їх ефективності відсутній. 0балів – завдання не	
--	----------------------	--	---	--

			виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 6	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Діагностика та оцінка мовних порушень (аналітична таблиця). 3. Розробка плану-конспекту логопедичного заняття для дітей із конкретним порушенням мовлення. 4. Рефлексивні вправи.	<i>Завдання:</i> 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Методи діагностики та оцінки: ознайомитися з основними методами діагностики мовних порушень у дошкільників. Дані внести у таблицю. Провести аналіз вправ для оцінки фонематичного слуху, артикуляції та тембру голосу. 3. Розробка корекційних заходів: розробити план-конспект логопедичного заняття для дітей із конкретним порушенням мовлення. Обрати і обґрунтувати ефективні логопедичні вправи (артикуляційні, дихальні, слухові, словникові). 4. Рефлексія та обговорення: Проаналізувати ефективність запропонованих вправ для розвитку мовлення. Визначити можливі труднощі у роботі з дітьми із мовленнєвими	4бали – інформаційне повідомлення/презентація повністю розкриває обране теоретичне питання, структуроване, змістовне та науково обґрунтоване. Таблиця методів діагностики мовних порушень заповнена повністю, проведено якісний аналіз вправ для оцінки фонематичного слуху, артикуляції та тембру голосу. План-конспект логопедичного заняття розроблений комплексно, обрані вправи обґрунтовані, послідовність виконання логічна, враховані артикуляційні, дихальні, слухові та словникові вправи. Рефлексія проведена усвідомлено, ефективність вправ оцінена, визначені можливі труднощі та шляхи їх подолання. Збали – презентація розкриває тему, але містить дрібні неточності або неповністю висвітлює питання. Таблиця заповнена частково, аналіз вправ проведений частково або поверхнево. План-конспект	4

		порушеннями та шляхи їх подолання.	розроблений, але обґрунтування вибору вправ або послідовність виконання неповні. Рефлексія проведена частково, труднощі та шляхи подолання визначені не повністю. 2бали – інформаційне повідомлення/презентація поверхневе, розкриття теми обмежене. Таблиця заповнена частково, аналіз вправ недостатній. План-конспект містить основні елементи, але логіка виконання вправ порушена. Рефлексія формальна, труднощі і шляхи їх подолання не проаналізовані. 1бал – презентація або повідомлення поверхневе і неструктуроване. Таблиця заповнена фрагментарно або містить серйозні помилки. План-конспект практично відсутній або не відповідає завданню. Рефлексія відсутня або формальна. 0балів – завдання не виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 7	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Відгук на оповідання.	<i>Завдання:</i> 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді	3бали – інформаційне повідомлення/презентація повністю розкриває обране	3

	3. Міні-дискусія.	презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Відгук на оповідання: прочитати оповідання В. Драгунського зі збірки «Дениска» «Зачарована буква». Написати відгук. Встановити мовленнєвий діагноз головним героям. У кого з головних героїв твору збережений фонематичний слух? Виділити методи і прийоми корекційно-педагогічного впливу при дизартрії. 3. Міні-дискусія: обговорити у групі питання: «Чому вихователь ЗДО не може самостійно здійснювати діагностику, а лише спостереження та педагогічну характеристику дитини з підозрою на ООП?»	теоретичне питання, структуроване, змістовне та науково обґрунтоване. Відгук на оповідання повний, містить аналіз мовленнєвого розвитку головних героїв, визначений мовленнєвий діагноз, встановлено, у кого зберігся фонематичний слух; виділені методи і прийоми корекційно-педагогічного впливу при дизартрії. Міні-дискусія проведена усвідомлено, аргументовано, студент чітко пояснив, чому вихователь ЗДО може здійснювати лише спостереження та педагогічну характеристику. 2бали – презентація або повідомлення розкриває тему, але містить дрібні неточності. Відгук на оповідання частково виконаний: аналіз мовленнєвого розвитку або діагноз визначені не повністю; методи корекції зазначені частково. Міні-дискусія проведена частково, аргументація поверхнева. 1бал – презентація або повідомлення поверхневе і недостатньо структуроване. Відгук на оповідання
--	--------------------------	---	---

			виконаний частково або формально; діагноз не визначений; методи корекції не виділені. Міні-дискусія формальна, аргументація відсутня або неповна. Обалів – завдання не виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 8	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Аналіз вид порушень писемного мовлення. 3. Аналіз графомоторних навичок.	<i>Завдання:</i> 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Ознайомлення з видами порушень писемного мовлення: визначити типи порушень письма (дисграфія, недорозвинена дрібна моторика, орфографічні помилки, графічні помилки). Скласти таблицю з ознаками кожного порушення та прикладами проявів у дітей. 3. Аналіз графомоторних навичок: провести характеристику нормального розвитку дрібної моторики та підготовки руки до письма у дошкільників. Визначити, які графомоторні навички порушені у дітей із	4бали – інформаційне повідомлення/презентація повністю розкриває обране теоретичне питання, структуроване, змістовне та науково обґрунтоване. Таблиця з типами порушень письма заповнена повністю, чітко вказані ознаки кожного порушення та наведені приклади проявів у дітей. Аналітичні таблиці з характеристикою графомоторних навичок повні, проведено правильну оцінку розвитку дрібної моторики та підготовки руки до письма, визначено порушені графомоторні навички у дітей із дисграфією. Збали – презентація або повідомлення розкриває тему, але містить дрібні неточності. Таблиця з типами порушень	4

		дисграфією. Дані внести в аналітичні таблиці.	письма заповнена частково, деякі ознаки або приклади проявів не зазначені. Аналітичні таблиці заповнені частково, визначення порушених графомоторних навичок не повне. 2бали – інформаційне повідомлення/презентація поверхнєве, обмежене розкриття теми. Таблиця з типами порушень письма заповнена частково, багато пропусків. Аналітичні таблиці заповнені неповністю, аналіз графомоторних навичок поверхневий. 1бал – презентація або повідомлення дуже поверхнєве або неструктуроване. Таблиця з типами порушень письма не заповнена або містить серйозні помилки. Аналітичні таблиці відсутні або не містять достовірного аналізу графомоторних навичок. 0балів – завдання не виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 9	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Виділення основних етапів	Завдання: 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді	4бали – інформаційне повідомлення/презентація повністю розкриває обране	4

	послідовної корекційно-педагогічної (логопедичної) роботи. 3. Розробка логопедичних вправ. 4. Вправи на рефлексію.	презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Аналітичне: виділити основні етапи послідовної корекційно-педагогічної (логопедичної) роботи з подолання у дітей недоліків звуковимови. 3. Практичне: розробити підготовчі вправи: • з вимови звуків «с», «р», «к», «ш»; • з постановки правильного звука (за вибором студента «т», «р», «б», «к», «с», «ж», «ч» або іншого звука); • з автоматизації звука (звук за вибором студента); • з диференціації і введення звука в самостійне мовлення дитини (звук за вибором студента). 4. Рефлексія: визначити труднощі, які можуть виникнути при організації логопедичної роботи в ЗДО. Запропонувати шляхи їх подолання.	теоретичне питання, структуроване, змістовне та науково обґрунтоване. Аналітичне завдання виконане повністю: виділені всі основні етапи корекційно-педагогічної (логопедичної) роботи з подолання недоліків звуковимови. Підготовчі вправи розроблені комплексно для всіх зазначених етапів (вимова, постановка, автоматизація, диференціація та введення в мовлення). Рефлексія проведена усвідомлено, визначені можливі труднощі та запропоновані ефективні шляхи їх подолання. Збали – презентація або повідомлення розкриває тему, але містить дрібні неточності. Аналітичне завдання виконане частково, деякі етапи корекційної роботи не виділені. Підготовчі вправи розроблені, але не для всіх етапів або частково. Рефлексія проведена частково, шляхи подолання труднощів описані поверхнево. 2бали – презентація або повідомлення поверхневе, розкриття теми обмежене.	
--	---	--	---	--

			Аналітичне завдання виконане неповністю. Підготовчі вправи розроблені фрагментарно. Рефлексія формальна, труднощі та шляхи їх подолання не проаналізовані. 1бал – презентація або повідомлення дуже поверхнєве або неструктуроване. Аналітичне завдання виконане частково або містить серйозні помилки. Підготовчі вправи практично відсутні або не відповідають завданню. Рефлексія відсутня або формальна. 0балів – завдання не виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 10	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Аналіз основних вад сенсорних порушень у дошкільників. 3. Добір корекційних методів і вправ. 4. Рефлексивні вправи.	<i>Завдання:</i> 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Теоретичний аналіз: ознайомитися з основними видами сенсорних порушень у дітей дошкільного віку (порушення зору, слуху, комбіновані). Визначити їхній вплив на когнітивний, мовленнєвий та емоційно-вольовий розвиток.	4бали – інформаційне повідомлення/презентація повністю розкриває обране теоретичне питання, структуроване, змістовне та науково обґрунтоване. Теоретичний аналіз виконаний повністю: виділені основні види сенсорних порушень (зору, слуху, комбіновані), чітко описано їхній вплив на когнітивний, мовленнєвий та емоційно-вольовий розвиток. Добір	4

		3. Добір корекційних методів і вправ: вибрати ігрові вправи та прийоми для розвитку збережених аналізаторів. Запропонувати приклади сенсомоторних, рухливих, мовленнєвих та пізнавальних завдань для таких дітей. 4. Рефлексивні вправи: обговорити труднощі, з якими може зіткнутися педагог у роботі з дітьми із сенсорними порушеннями. Визначити умови ефективної організації інклюзивного середовища у ЗДО.	корекційних методів і вправ комплексний, запропоновані приклади сенсомоторних, рухливих, мовленнєвих та пізнавальних завдань для розвитку збережених аналізаторів. Рефлексивні вправи проведені усвідомлено, визначені труднощі педагога та умови ефективної організації інклюзивного середовища у ЗДО. Збали – презентація або повідомлення розкриває тему, але містить дрібні неточності. Теоретичний аналіз частково виконаний, деякі види сенсорних порушень або їхній вплив описані неповністю. Добір корекційних методів і вправ частково комплексний, деякі приклади завдань відсутні. Рефлексія проведена частково, умови організації інклюзивного середовища описані поверхнево. 2бали – інформаційне повідомлення/презентація поверхневе, тема розкрита частково. Теоретичний аналіз виконаний неповністю, опис впливу сенсорних
--	--	--	---

			порушень на розвиток дітей обмежений. Добір вправ і методів фрагментарний, приклади завдань обмежені. Рефлексія формальна, труднощі і умови організації інклюзивного середовища не проаналізовані. 1бал – презентація або повідомлення дуже поверхневе або неструктуроване. Теоретичний аналіз відсутній або містить суттєві помилки. Добір вправ і методів практично відсутній. Рефлексія відсутня або формальна. 0балів – з авдання не виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Практичне заняття № 11	1. Інформаційне повідомлення за темою заняття. 2. Наповнення аналітичної таблиці «Дефект-Компенсація-Засоби педагогічної підтримки». 3. Розробка індивідуального плану підтримки дитини дошкільного віку з певним порушенням (за вибором студента), спрямований на розвиток компенсаторних можливостей.	<i>Завдання:</i> 1. Підготувати інформаційне повідомлення (доповідь у вигляді презентації) на 1 із запропонованих теоретичних питань практичного заняття. 2. Аналітичний блок: провести порівняльний аналіз: як проявляється компенсація у дітей із порушенням зору, слуху, мовлення та інтелектуальними порушеннями. Розглянути приклади успішної компенсації в історії педагогіки та	4бали – інформаційне повідомлення/презентація повністю розкриває обране теоретичне питання, структуроване, змістовне та науково обґрунтоване. Аналітичний блок виконаний повністю: проведено порівняльний аналіз проявів компенсації у дітей із порушенням зору, слуху, мовлення та інтелектуальними порушеннями; наведені приклади успішної	4

		сучасній практиці (на прикладі реальних кейсів чи описів). 3. Практичний блок. Розробити індивідуальний план підтримки дитини дошкільного віку з певним порушенням (за вибором студента), спрямований на розвиток компенсаторних можливостей. Визначити педагогічні прийоми та вправи, які допомагають активізувати компенсаторні механізми (наприклад: використання жестів у дітей із порушенням слуху, розвиток тактильного сприймання у дітей з порушенням зору).	компенсації з історії педагогіки та сучасної практики. Практичний блок виконаний комплексно: розроблено індивідуальний план підтримки дитини, обрано педагогічні прийоми та вправи для активізації компенсаторних механізмів відповідно до типу порушення. Збали – презентація або повідомлення розкриває тему, але містить дрібні неточності. Аналітичний блок виконаний частково: деякі аспекти проявів компенсації або приклади з історії/сучасної практики неповні. Практичний блок розроблений, але частково: план підтримки або вибір педагогічних прийомів і вправ не повністю обґрунтований. 2бали – інформаційне повідомлення/презентація поверхневе. Аналітичний блок виконаний неповністю, порівняльний аналіз поверхневий, приклади успішної компенсації обмежені. Практичний блок розроблений фрагментарно, вибір вправ і прийомів не
--	--	---	---

			обґрунтований. 1бал – презентація або повідомлення дуже поверхневе або неструктуроване. Аналітичний блок виконаний формально або містить суттєві помилки. Практичний блок відсутній або не відповідає завданню. 0балів – завдання не виконане або виконане формально, без урахування вимог практичної роботи.	
Модульний контроль теоретичних знань	Тестування (перевірка теоретичних знань)		За кожен правильну відповідь студент отримує 1 бал (10 питань)	20
Усього поточний контроль	12			60
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичні завдання	Тестові завдання за темами занять	У день іспиту За кожен правильну відповідь студент отримує 1 бал	20
	Практичне завдання 1. Розгорнута відповідь-презентація. 2. Розробка корекційно-логопедичного заняття. 3. Написання есе.	1. Теоретичний блок Підготуйте розгорнуту відповідь-презентацію (8–10 слайдів) на тему: «Сучасні підходи в логопедії та дефектології: принципи, напрями, роль у дошкільній освіті». Включіть: • принципи корекційно-педагогічної роботи; • класифікацію основних мовленнєвих порушень; • завдання логопеда та вихователя ЗДО в	Протягом відвідування практичних занять 20 балів - робота виконана на відмінному рівні: усі три блоки (теоретичний, практичний, рефлексивний) повністю та якісно розкриті; презентація структурована, науково обґрунтована, логопедичне заняття складене відповідно до вимог методики, есе аргументоване й	20

		інклюзивному середовищі. 2. Практичний блок Розробіть корекційне логопедичне заняття (конспект) для дитини із визначеним порушенням. Включіть: • мету та завдання заняття; • вправи (артикуляційні, дихальні, слухові, мовленнєві, ігрові); • добір наочного та дидактичного матеріалу; • рекомендації для вихователів та батьків щодо закріплення результатів. 3. Рефлексивно-дискусійний блок Напишіть короткий есе (1–1,5 стор.) на тему: <i>«Які компетентності необхідні вихователю дошкільного закладу для ефективної співпраці з логопедом та родиною дитини з ООП?»</i>. Включіть власні висновки та пропозиції.	оригінальне. 19 балів - майже ідеальна робота: незначні неточності у викладі теорії або оформленні, які не впливають на загальну якість. 18 балів - всі блоки виконані, але в одному з них є окремі недоліки (наприклад, слабке обґрунтування методів чи занадто загальні висновки). 17 балів - завдання виконане повністю, але в усіх блоках помітні дрібні неточності, є брак прикладів або деталізації. 16 балів - презентація та практичний блок достатньо повні, але рефлексивна частина поверхнева або занадто коротка. 15 балів - завдання виконане, але аналіз чи обґрунтування у практичному або рефлексивному блоці недостатні. 14 балів - теоретичний блок якісний, але практичний виконаний частково, рефлексія поверхнева. 13 балів - є три блоки, але практичний конспект логопедичного заняття розроблений формально або з помилками. 12 балів -
--	--	--	--

			теоретичний блок розкритий частково, практичний виконаний фрагментарно, рефлексивна частина дуже коротка. 11 балів - всі блоки представлені, але поверхневі, без належного аналізу та аргументації. 10 балів - є лише два блоки (наприклад, теорія та практика), один блок відсутній або виконаний формально. 9 балів - теоретичний блок достатньо розкритий, але практичний і рефлексивний — неповні, без обґрунтування. 8 балів - презентація неструктурована, практичне завдання виконане фрагментарно, рефлексія відсутня. 7 балів - наявні лише окремі елементи завдань, без цілісності та зв'язності. 6 балів - робота містить грубі помилки, матеріал поверхневий, немає обґрунтування у практичній частині. 5 балів - лише один блок виконаний частково. 4 бали - мінімальне виконання: кілька сторінок тексту без структури та змісту. 3 бали - робота подана формально,
--	--	--	--

			не відповідає завданню, без аналізу і практичної цінності. 2 бали - є тільки фрагменти відповіді, без логіки і структури. 1 бал - робота не відповідає жодному з пунктів завдання, зроблені лише уривки. 0 балів - завдання не виконане.	
Усього підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. <https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/bazovij-komponent-doskilnoi-osviti>
2. Ванюк Д. В. Основи дефектології : навчально-методичний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» / Д. В. Ванюк [та ін]. Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023. 133 с.
3. Дегтяренко Т. Попередження специфічних утруднень навчання грамоти дошкільниками з порушеннями зору. Дефектологія. 2023. № 1. С. 49-51.
4. Ковшар О. В. Формування комунікативної компетентності дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями засобом дидактичних ігор : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2022. 62 с.
5. Линдіна Є. Ю., Ревуцька О. В. Технології логопедичного обстеження. Бердянськ : БДПУ, 2021. 245 с.
6. Лопатіна Г. О., Мицик Г. М. Методичний комплект для комплексного логопедичного обстеження дитини дошкільного віку «КЛАД». Запоріжжя : БДПУ, 2024. 265 с.

7. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностика перцептивних процесів дошкільників з функціонально-мовленнєвими труднощами. Contemporary problems of pedagogy amidst the European integration of educational environment: theory and practice : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 351-372. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737296> (дата звернення: 11.09.2025).
8. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностичне вивчення уваги дошкільників з моторною алалією. Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique : collection de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» avec des matériaux de la V conférence scientifique et pratique internationale, Paris, 21 juillet 2023. Paris-Vinnytsia : La Fedeltà & Plateforme scientifique européenne. P. 144-147. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736183> (дата звернення: 11.09.2025).
9. Рібцун Ю. В. Психолого-педагогічна підтримка дітей п'ятого року життя із лексико-граматичними труднощами : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення / І. М. Брушневська, Ю. В. Рібцун. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. 204 с.
10. Рібцун Ю. В. Дошкільники з моторною алалією: логопсиходіагностичне вивчення основних мисленнєвих операцій. Věda a perspektivy. № 8(27). 2023. P. 99-111. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736464> (дата звернення: 11.09.2025).
11. Рібцун Ю. В. Загальний недорозвиток мовлення у дошкільників: пропедевтика та корекція. Дошкільне виховання. № 3. 2024. С. 3-10. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740003> (дата звернення: 11.09.2025).
12. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностика дітей з особливими мовленнєвими потребами як передумова створення освітнього середовища. Preschool and primary education in European integration and national dimensions : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 94-115. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736622> (дата звернення: 11.09.2025).
13. Рібцун Ю. В. Логоритміка як засіб діагностики заїкання у дітей дошкільного віку / Ю. В. Рібцун, О. Є. Майчук. Педагогічні науки: теорія та практика. 2024. № 1. С. 34-43. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740528> (дата звернення: 11.09.2025).
14. Рібцун Ю. В. Психомовленнєвий розвиток дітей раннього віку: теорія і практика. Дошкільне виховання. № 1. 2024. С. 3-9. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739149> (дата звернення: 11.09.2025).
15. Рібцун Ю. Заїкання: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі. Київ : ФОП Цибульська В. О., 2023. 272 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738529/> (дата звернення: 12.09.2025).
16. Рібцун Ю. В. Понятійно-термінологічний словник. Логопедія. Логопсихологія : довідкове видання. Київ : ІСПП, 2022
17. Рібцун Ю. Психолого-педагогічна підтримка дітей із заїканням в умовах війни. Київ : ФОП Цибульська В. О., 2023. 132 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739023/> (дата звернення: 12.09.2025).
18. Словник термінів з дефектології. Видання 3-тє, уточнене й доповнене / Укладач Л. В. Лук'яник. Рівне : О. Зень, 2023. 96 с.
19. Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху : методичні рекомендації / С. В. Литовченко, О. М. Таранченко, В. В. Жук, В. М. Шевченко, В. В. Литвинова, О. Ф. Федоренко. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 321 с.
20. Трофименко Л. І. Стратегії підтримки дітей з алалією в освітньому середовищі. Особлива дитина: навчання і виховання. 2024. № 1(113). С. 41-65.
21. Українська спеціальна педагогіка в персоналіях: навч.посібник / за заг. ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2021. 428 с.

Інформаційні ресурси

1. «Логопед і Я» – персональний український сайт сучасного логопеда Капліної Марини. URL: <https://mromantika1.wixsite.com/mysite>
2. «Логопедична новинка» Любові Чулак. URL: <https://logopedija.at.ua/>
3. Логопедичний сайт «Logo Club». URL: <https://www.logoclub.com.ua/>

4. Логопедичний сайт «Логопедична школа Альони Король». URL: <https://www.logoclub.com.ua/>
5. Матеріали з діагностики та корекції вад мовлення, статті для батьків, описи дидактичних ігор. URL: <https://logoped.in.ua/ru/>
6. Наказ Міністерства освіти про затвердження Положення про логопедичні пункти системи освіти №135 від 13.05.1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0059-93#Text>
7. Сторінка курсу «Основи логопедії та дефектології з практикумом» на платформі Moodle ЗНУ: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10883>
8. Український логопедичний сайт «Логопед#Дія». URL: https://logopedia.com.ua/#google_vignette

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування занять обов'язкове, оскільки курс професійно зорієнтований. Завдання мають бути виконані під час або після заняття. Пропуски можливі лише з поважної причини. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані до наступного заняття або упродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється у формі завантаження виконаного завдання у СЕЗН Moodle. За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора. Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Результати отримані здобувачем за рахунок неформальної (інформальної) освіти зараховуються як виконане завдання практичної роботи у випадку, якщо студент прослухав (відвідав) семінар (вебінар, тренінг тощо) за темою (або наближеною до теми) певного практичного заняття, яке передбачене програмою дисципліни. Результати неформальної (інформальної) освіти мають бути підтверджені сертифікатом, який студент завантажує у СЕЗН Moodle, на сторінку дисципліни.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVvy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про

порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога:

(061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>. Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.